

Bijlage 1

Verantwoording BOKD Werkplan 2022

Samen verder!

Een woord vooraf

Als BOKD kijken we terug op een bijzonder 2022. Zoals bij u bekend, zijn we een kleine organisatie waardoor we ook kwetsbaar zijn. Dat heeft zich helaas in 2022 voorgedaan. We zijn geconfronteerd geweest met langdurige ziekte en afwezigheid van collega's waardoor we op onderdelen niet alle doelstellingen hebben kunnen realiseren zoals verwoord in het werkplan. Dit gegeven is overigens meerdere malen besproken met de provincie Drenthe.

Desalniettemin kunnen we terugkijkend constateren dat behoorlijk wat doelstellingen alsnog gerealiseerd zijn. Dit hebben we mede kunnen doen door inhuur van tijdelijke externe expertise, het op onderdelen slimmer en daardoor efficiënter inrichten van processen en vraagstukken en simpelweg door op onderdelen te versnellen.

Gelukkig kunnen we ten tijde van het opstellen van dit jaarverslag constateren dat de basis bij onze organisatie weer op orde begint te komen. Er zijn twee nieuwe collega's aangetrokken en de langdurig zieken zijn nagenoeg volledig weer terug. Daarnaast huren we voor nu nog steeds externe expertise in om een inhaalslag te maken om hetgeen in 2022 niet of niet volledig is uitgevoerd alsnog te realiseren. De verwachting is dat we dit najaar weer volledig op koers liggen.

Ondanks de personele krapte zijn we er steeds in geslaagd om binnenkomende vragen en vraagstukken te beantwoorden en initiatiefnemers, besturen of vrijwilligers te ondersteunen. Gegeven bovenstaande kijken we hier met tevredenheid op terug.

Financieel kan geconstateerd worden dat we 'in control' zijn. Ondanks de extra kosten die zijn gemaakt door tijdelijke inhuur hebben de uitgaven de totaliteit van inkomsten niet overschreden. Er is sprake van een beperkt overschot.

De uitdagingen in 2022 waren naast de organisatorische ook inhoudelijk op vele fronten talrijk. Net bekomen van Corona diende de volgende crisis zich aan, de verschrikkelijke oorlog in Oekraïne die in ons land leidde tot een energiecrisis. Met name de bij ons aangesloten dorpshuizen zijn hierdoor fors getroffen. We hebben een stevige lobby in samenwerking met onze zusterorganisaties gevoerd voor compensatiemaatregelen en dorpshuisbestuurders daar waar mogelijk met raad en daad ondersteuning geboden.

We hebben geprobeerd deze verantwoording zo compact mogelijk te houden om daarmee de leesbaarheid te verbeteren. Per onderdeel wordt toegelicht wat de resultaten zijn geweest in 2022 en welke onderdelen we voorstellen deels te verschuiven naar 2023.

Theo Andreae

Coördinator BOKD

1. Duurzame dorpen

Ambities BOKD

Verduurzaming van de dorpen is een belangrijke uitdaging; in veel dorpen zijn al initiatieven betreffende duurzaamheid genomen. Bewustwording is belangrijk. Hergebruik, ruilsystemen en consuminderen zijn trefwoorden.

De energietransitie slaagt alleen als nut en noodzaak worden ingezien en als bewoners er ook direct voordeel van hebben. BOKD steunt initiatieven en bevordert dat de opbrengst in het eigen dorp geïnvesteerd wordt en dat gewonnen energie het landelijke net op kan. Zij wijst initiatiefnemers op ondersteuning door andere organisaties en verbindt hen aan experts. Zij bevordert de oprichting van energiecoöperaties: energie van 'onszelf' en voor 'onszelf'.

Resultaten

1.1 Energieke dorpshuizen

De provincie Drenthe biedt via het programma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed (VMV) advies en ondersteuning om tot een verduurzamingsplan te komen voor onder andere dorps- en buurthuizen. BOKD is gevraagd voor haar verbindende rol richting dorps- en buurthuizen. In het vierde kwartaal 2022 startten de eerste 23 dorpshuizen met het traject VMV. In 2022 zijn informatiebijeenkomsten geweest en is informatie opgehaald om tot plannen van aanpak te komen. Dit plan van aanpak is van de hand van Antea Group (ingehuurd door provincie Drenthe). In 2023 zullen we betrokken dorpshuizen begeleiden om van hieruit te komen tot een projectaanvraag om voorgestelde maatregelen te kunnen realiseren.

Daarnaast is er door BOKD een enquête uitgezet onder buurt- en dorpshuizen om de gevolgen van de energiecrisis inzichtelijk te krijgen. Deze enquête is in samenwerking met onze zusterorganisaties uitgezet en met de uitkomsten is een succesvolle lobby gevoerd voor compensatiemaatregelen.

Eveneens hebben we in het najaar van 2022 een webinar over de gevolgen van de energiecrisis voor deze doelgroep georganiseerd en zijn ontwikkelingen geschetst en tips & tricks gedeeld via webinars.

1.2 Wonen (Sociale Agenda en Woonagenda)

In 2022 heeft een groot aantal dorpen wooninitiatieven voor jong en oud opgezet of voortgezet. Negen dorpen zijn direct door BOKD van advies voorzien, in zes andere dorpen in samenwerking met de Bewonersraad Kracht van de Veenkoloniën. Daarnaast zijn afspraken gemaakt met het

Dorpenoverleg Midden-Drenthe over samenwerking in 2023. Deze activiteiten zijn in zes gemeenten gerealiseerd, te weten Coevorden, Emmen, Midden-Drenthe, Aa en Hunze, Westerveld en De Wolden.

Betrokken dorpen in de betreffende gemeenten:

- Aa en Hunze: Anloo, Eext, Gieterveen, Eexterveen en Gasselternijveen;
- Coevorden (in samenwerking met Kracht van de Veenkoloniën): Dalen, Dalerpeel, Geesbrug, Dalerveen en Steenwijksmoer;
- Emmen (in samenwerking met Kracht van de Veenkoloniën): Oranjedorp;
- Westerveld: Uffelte, Wapse en Dwingeloo;
- De Wolden: Veeningen;
- Midden-Drenthe: Dorpenoverleg Midden-Drenthe.

In samenwerking met de Bewonersraad Kracht van de Veenkoloniën, gemeente Coevorden en het impulsteam wonen van de provincie Drenthe is een aanpak/ leidraad ontwikkeld voor de dorpsbelangenorganisaties om van ideeën over woningbouw naar wooninitiatieven te komen.

Een wooninitiatief is een groep geïnteresseerde woningzoekenden die samen een plan voor woningbouw uitwerken en uitvoeren in een CPO-vorm (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap). Zodra het wooninitiatief tot stand is gekomen, wordt door het impulsteam wonen een procesbegeleider aan de groep toegevoegd. Dorpsbelangen en BOKD trekken zich dan terug en volgen de ontwikkelingen van de wooninitiatieven op afstand.

Voor het realiseren van de wooninitiatieven is het van belang dat er een goede afstemming met de gemeente is over de (on)mogelijkheden van de beschikbare bouwlocaties in de dorpen. De gemeentes hebben hierbij vooral een faciliterende rol, zoals bijvoorbeeld bij bestemmingsplanprocedures.

In vijf van de vijftien dorpen zijn wooninitiatieven de plannen aan het uitwerken met een procesbegeleider.

De ontwikkelde leidraad/ aanpak is een ideaalproces om te komen tot een wooninitiatief. In de praktijk worden ook andere wegen gevolgd en is het advies vanuit BOKD maatwerk.

In samenspraak met het impulsteam wonen is besloten een themabijeenkomst over wooninitiatieven niet in 2022 maar in juni 2023 te realiseren. De verwachting is dat op dat moment een aantal initiatieven concreter is en dat resultaten meer zichtbaar zijn.

1.3 Bewonersbetrokkenheid Nationaal Park Drentsche Aa

In 2022 heeft BOKD de ontwikkelingen in het Drentsche Aa gebied op de voet gevolgd door deelname in het Overlegorgaan Drentsche Aa via BOKD bestuurslid Theo Brugman en als agenda lid van het programma team. Met onze vertegenwoordiger in het overlegorgaan zijn plannen ontwikkeld voor grotere betrokkenheid van de dorpen in het Drentsche Aa gebied.

De twee projecten in het kader van de Tijdelijke Ondersteuning Nationaal Park Drentsche Aa zijn in volle uitvoering, waarbij regelmatig overleg en afstemming is geweest met de samenwerkende partijen: NMF Drenthe en Landschapsbeheer Drenthe.

BOKD heeft in 2022 deelgenomen aan het symposium 'De Jonge Landschappen' en het 20-jarig jubileum van het Nationaal Park Drentsche Aa.

Landschap & natuur

- In drie dorpen zijn inwoners aan de slag gegaan met het onderwerp landschap en natuur: Midlaren, Loon en Elp;
- Centraal staat: zachtere randen laten ontstaan tussen dorp en Nationaal Park, meer vergroenen en meer biodivers maken;
- Aan de hand van een door het dorp gemaakt ambitiesdocument waarin landschapsontwikkelingsideeën zijn opgenomen: plannen voor de komende vijf jaar;
- Ondersteuning vanuit BOKD en Landschapsbeheer Drenthe;
- Leuk aan deze opzet: werken via de methode 'Landschap in zicht', vanuit het principe om zonder oordeel te gaan waarnemen. Wat zie je in je directe leefomgeving aan natuur en cultuur. Daarna: waarop ben je trots of maakt je blij en wat schuurt soms. Op basis daarvan: wat zou je willen gaan ontwikkelen als dorp;
- Twee van deze drie dorpen hebben een landschapsbiografie ontwikkeld. Hierbij zijn zij ondersteund door Van Hall Larenstein;
- Landschapsbiografie geeft inzicht in het ontstaan van het dorpslandschap.

1.4 Netwerk Duurzame Dorpen

netwerk duurzame dorpen
Steunpunt Drenthe

BOKD is sinds 2016 steunpunt voor het landelijke Netwerk Duurzame Dorpen (NDD). We leveren maandelijks een bijdrage aan de nieuwsflits van NDD. En twee keer per maand plaatsen we in het groenblok van onze BOKD Nieuws een item over een dorpsinitiatief.

Er is samenwerking met Natuur & Milieu Federatie (NMF) in Drenthe Deelt. Dit is een project van NMF dat wordt uitgevoerd vanuit de alliantieprojecten binnen de Sociale Agenda. Wij zijn een van de allianties en leveren in 2021, 2022 en 2023 een bijdrage in de vorm van werkplannen. Dit wordt gezien als co-financiering. We denken mee in het aandragen van pilots, delen informatie en peilingen via onze kanalen en betrekken hen in onder andere onze activiteiten zoals de Drentse Dorpendag.

2. Samen slimmer

Ambities BOKD

De bij de dorpsorganisaties en de dorpshuizen aanwezige kennis en ervaring is enorm. De uitdaging is om die overzichtelijk beschikbaar te maken. Onze tweewekelijkse BOKD Nieuws is daarvoor een nuttig communicatiemiddel en tegelijkertijd een kennisbron. Daarnaast deelt BOKD via website, social mediagebruik en thematische brochures de kracht van bewoners(initiatieven).

Naast het beschikbaar stellen van inhoudelijke kennis worden de lokale organisaties gewezen op de diverse subsidiemogelijkheden voor bijvoorbeeld energie, zorg en maatschappelijk vastgoed. De periodiek georganiseerde Dorpendag (tweejaarlijks) is een prachtige activiteit die de in de dorpen aanwezige kennis en ervaring mobiliseert en zichtbaar maakt.

Resultaten

2.1 Organisatie regio- en themabijeenkomsten

BOKD heeft in 2022 diverse bijeenkomsten georganiseerd. Dit heeft geresulteerd in het 'Drents Dorpenpodium' wat vanaf heden een vaste plek heeft gekregen in onze dienstverlening en op de jaarlijkse agenda. Frequent zullen we daarbij bijeenkomsten organiseren op basis van actualiteiten of vragen die hieromtrent zijn gesteld aan onze leden/ achterban (behoeftepeiling).

In 2022 hebben we de volgende kennissessies georganiseerd:

- BOKD gemeentetour; een ronde langs de gemeenten om kennis te maken met lokale bestuurders, politici, ambtenaren en om te vertellen wie we zijn en wat we doen;
- Diverse webinars onder andere over de energiecrisis 24 oktober; mobiele telefonie 22 september, verduurzaming vastgoed 22 juni;
- Themabijeenkomst maatschappelijke waarde van initiatieven, gekoppeld aan Algemene Ledenvergadering BOKD;
- Twee bijeenkomsten over leidraad dorpszorgvisies;
- Twee bijeenkomsten over Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen;
- Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed;
- (Mede)organisator Drenthe Initiatiefrijck in samenwerking met CMO STAMM.

2.2 Cursussen en workshops

In 2022 is een tweetal cursussen aangeboden voor dorps- en buurthuizen. In het voorjaar is de cursus Sociale Hygiëne aangeboden. Deze kon rekenen op de belangstelling van zeventien deelnemers van negen dorpshuizen waarvan vijftien deelnemers geslaagd zijn. Met deze diploma's kunnen dorpshuizen een drank- en horecaverunning aanvragen of op orde brengen.

In het najaar hebben we de herhalingscursus BHV georganiseerd voor vijftien deelnemers uit elf dorps- en buurthuizen. Met deze cursus zijn de beheerders opnieuw gekwalificeerd als bedrijfshulpverleners wat ten goede komt aan de veiligheid van de bezoekers.

2.3 Delen van informatie, kennis en verhalen

Kennisdeling behoort tot de kerntaak van BOKD. Opgedane kennis en ervaringen worden doorlopend gedeeld op verschillende wijze. Het meest in het oog springend is onze tweewekelijkse BOKD Nieuws, daarnaast is BOKD ook steeds actiever op verschillende social media platformen. In 2022 is daarnaast een viertal podcast verschenen, delen we kennis via bijeenkomsten (live of digitaal) en brengen we initiatiefnemers met elkaar in verbinding.

De kennisdeling gaat daarbij verder dan alleen Drenthe. Via platform Dorpshuizen.nl wordt ook de opgedane kennis en ervaring(en) gedeeld met andere provincies. BOKD heeft een actieve rol in dit platform en levert frequent artikelen aan en voert op onderdelen ook de redactie hiervan.

Belangrijkste resultaten:

- Tweewekelijks BOKD Nieuws: deze nieuwsbrief wordt aan zo'n 850 relaties verzonden waarbij de openratio van de mailing gemiddeld 60 procent is;
- Gedurende 2022 zijn er 13 extra mailingen verstuurd met specifieke onderwerpen, te denken valt aan uitnodigingen (thema)bijeenkomsten, lancering leidraad dorpsvisie, ALV, cursuswerk;
- Social Media: LinkedIn 310 volgers, Twitter 760 volgers, Facebook 365 volgers en Instagram;

- Podcast; inzake informele zorg in Drentse dorpen, via [spotify](#) te beluisteren;
- Drents Dorpenpodium; webinars en live- bijeenkomsten.

2.4 Vraagbaak dorpshuizen.nl

BOKD is met Groninger Dorpen eindredacteur van de Vraagbaak van de landelijke website dorpshuizen.nl. Deze website is een informatieve site voor dorps- en buurthuizen en multifunctionele centra in Nederland. Het bevat nieuws voor dorps- en buurthuizen, informatie over relevante wet- en regelgeving en tal van handige hulpmiddelen zoals voorbeelden van arbeidsovereenkomsten, het ondernemingsplan dorpshuizen en bijvoorbeeld het stappenplan en de checklist energiebesparing. In 2022 zijn 32 [nieuwsartikelen](#) geplaatst en zijn ongeveer 30 van de 250 artikelen geüpdatet, zoals het artikel duurzame dorpen en sociale media.

2.5 Organisatie peilingen leden

a. Check op brede welvaart

Via Trendbureau Drenthe wordt onder andere de Drentse (brede) welvaart in kaart gebracht. Deze is van waarde voor het Drentse ontwikkelingsperspectief onderwijskwaliteit en arbeidsmarkt, oftewel leren en werken. BOKD organiseerde in samenwerking met CMO STAMM een interactieve bijeenkomst over vitale dorpen en buurten met kennissessies en inspirerende sprekers van en voor iedereen die aan de brede welvaart in de Regio Zuid- en Oost-Drenthe werkt. Elke dag wordt aan de thema's wonen, welzijn en zorg gewerkt. Niet alleen vanuit de overheid, maar juist samen met inwoners, ondernemers, scholen, zorgverleners, woningcorporaties, onderzoekers, enz. We zijn in gesprek gegaan met bewoners hoe zij de vitaliteit van hun dorp of buurt ervaren en waar zij een extra steuntje in de rug kunnen gebruiken. Waar zij extra denkkraft nodig hebben of tegen welke dilemma's zij aanliepen. Dit is op twee manieren bekeken; vanuit objectieve gegevens over de aanwezige voorzieningen en andere voorwaarden voor de vitaliteit van dorpen en buurten. Als tweede is gekeken hoe dorp of buurt haar eigen vitaliteit beleeft. Hiervoor is de Vijf Sterren methode gebruikt waarbij het om de vijf pijlers van de dorps of buurtgemeenschap gaat: dorpsidentiteit- en cultuur; verenigingsleven en ontmoeting; leren van elkaar; zelforganisatiekracht en zorg voor elkaar.

b. Wonen en bereikbaarheid

BOKD heeft via Willy Anne van Stiphout (voorzitter Raad van Advies dorpen) vertegenwoordiging in het consumentenplatform openbaar vervoer. Jaarlijks delen we de inspraak voor de nieuwe dienstregeling en wijzen we dorpen op mogelijkheden van bezwaar. Klachten nemen we ook mee in het consumentenplatform. We pleiten voor een goede basisstructuur voor openbaar vervoer in de kleine kernen. Ook willen we dat het OV-Bureau met gemeenten en dorpen in gesprek gaat over oplossingen voor mobiliteitsvraagstukken.

2.6 Bijeenkomsten dorpenoverleggen

We wonen regelmatig twee dorpenoverleggen in Drenthe bij, te weten Dorpenoverleg Midden-Drenthe en Dorpenoverleg Westerveld

Verder zijn we gestart met het organiseren van drie dorpenoverleggen in Noordenveld, Aa en Hunze en De Wolden. Doel is:

- Kennis en ervaringen uitwisselen;
- Samenwerken in projecten of activiteiten;
- Een gezamenlijke aanpak richting gemeente of andere partijen.

In 2023 wordt hierin een inhaalslag gemaakt.

2.7 Inspiratiecafé Inwonerskracht Drenthe

In Drenthe zijn veel inwoners bezig met het ontwikkelen van initiatieven en projecten die de leefbaarheid op peil houden. Binnen diverse beleidsthema's staan eigenaarschap, zeggenschap en participatie steeds meer op de agenda: denk bijvoorbeeld aan de Omgevingswet, de energietransitie en de zorg. En op veel plekken komen inwoners van dorpen en wijken met hun eigen plannen, wensen en initiatieven. Op 11 maart en 1 oktober hebben we een inspiratiecafé georganiseerd. Het inspiratiecafé van 11 maart stond in het teken van jongeren op het platteland en hun thema's voor de toekomst van Drenthe.

2.8 Overleg dorpscontactambtenaren

Dit overleg is ooit opgericht en mede ondersteund door BOKD. Na een periode heeft BOKD samen met CMO STAMM dit initiatief weer opgestart, versterkt door de behoefte vanuit de Sociale Agenda. Samen met CMO STAMM wordt het programma vormgegeven waarbij voor de spreekbaarheid alleen dorpscontactambtenaren uitgenodigd worden. Sinds 2020 is er twee à drie keer per jaar een digitaal overleg geweest. In 2022 is de groep weer live bijeengekomen in Hooghalen waarbij gemeente Midden-Drenthe gastheer was. De september bijeenkomst is verplaatst naar 24 november. Gastheer was gemeente Noordenveld. Gemeente De Wolden zal waarschijnlijk hierna gastheer zijn. Kort programma op basis van eigen inzichten, maar ook behoeftepeiling onder de dorpscontactambtenaren.

3. Zorgzame dorpen

Ambities BOKD

Er is een Drentse traditie die 'Naoberschap' wordt genoemd: de zorg voor elkaar. Deze heeft zich in de laatste jaren in toenemende mate ontwikkeld en verbreed van sociaal gerichte zorg tot het met elkaar zorgen voor een fijne leefomgeving. We laten op dat vlak telkens weer nieuwe initiatieven zien.

Mensen in kleine kernen en dorpen nemen verantwoordelijkheid voor hun omgeving waarbij zij ondersteuning van BOKD kunnen krijgen. Het gaat daarbij om inclusieve dorpen met aandacht voor nieuwe woonvormen, gezondheid, armoede, laaggeletterdheid, eenzaamheid, lief en leed en de samenhang daartussen. Het uitgangspunt is dat iedere dorps- en buurtbewoner kan meedoen en deelnemen aan de 'samenleving'. Ook kan het gaan over dorpszorg en/of informele zorg, over vrijwilligersbeleid, zoals hoe werf je ze en hoe behoud je ze, terwijl hieronder ook thema's als mobiliteit en bereikbaarheid alsmede sport en bewegen zijn te rangschikken.

Door samenwerking in en rondom de dorpen kunnen de dorpsgemeenschappen als collectief de actuele sociale vraagstukken zoals armoede en eenzaamheid oppakken.

Resultaten

3.1 Netwerk zorgzame dorpen

BOKD vervult een actieve rol in het netwerk zorginitiatieven. We zijn een van de aanjagers om zorg onderdeel te laten zijn van visies in het dorp. Hiervoor is een leidraad ontwikkeld. We werken daarbij nauw samen met diverse andere partijen en hebben ons ook gepresenteerd op het HiNoord festival.

Er ontstaat stapsgewijs een groeiende beweging van zorgzame dorpen. BOKD blijft hier op inzetten, passend bij naboerschap wat Drenthe zo kenmerkt.

Concreet hebben we het volgende gerealiseerd:

- [Leidraad dorpszorgvisie](#);
- Promotie materiaal; brochure en flyers en frequent aandacht in BOKD Nieuws en op sociale media;
- Participatie op HiNoord festival;
- Vier podcastafleveringen;
- Diverse artikelen geschreven en gepubliceerd op onze site.

We houden een [zorgkaart](#) bij met daarop allerlei initiatieven en verwijzingen naar artikelen of websites. Het kaartje wordt bijna wekelijks aangevuld.

3.2 Excursie zorgcollectieven

BOKD heeft samen met CMO STAMM op 1 juli een netwerk excursie georganiseerd voor het Netwerk Zorginitiatieven Drenthe. Het was een inspirerende middag waarin inzichten en ervaringen gedeeld werden. Gestart met een werkbezoek met een presentatie en rondleiding door Cees Hesse uit Vledder. Tevens kon men in meer specifieke workshops nadenken over het maatschappelijk rendement en verdienmodel van een initiatief, en manieren om de energie aan de start vast te houden.

Daarnaast hebben we via podcast en andere communicatievormen veel aandacht besteed aan zorginitiatieven met het doel anderen hiermee te inspireren. We zien de vraag naar dit onderwerp steeds meer toenemen.

3.3 Informatie en advies zorgzame dorpen

BOKD heeft in 2022 met meerdere zorgzame dorpscollectieven contact gehad, waarin zij voorzag in een ondersteunings- en of adviesfunctie. Advies ging over organiseren van een woonzorginitiatief (ouderenhuisvesting) in het dorp, hoe je dit aanpakt tot het ontwikkelen van een visie op zorgzame activiteiten. Er is onder andere contact geweest met: Valthe (Praothuus), Oranjedorp (wonen en idee dorpsondersteuner), Nieuw-Balinge (wens ontwikkelen dorpszorgvisie plus organiseren nieuwe zorgzame activiteiten), Grolloo (dorpsondersteuner), Gasteren (zorgzaam Gasteren), Gees (samenwerking kerken en ontmoeting Nei Naoberschap), Buinerveen (eenzaamheid), Gasselternijveen (thema armoede plus inclusie), Hollandscheveld (dorpsondersteuner), Tweede Exloërmond (over samengaan verschillende groepen die bezig zijn met zorg), Witteveen (bemiddeling strijd tussen Dorpskracht Witteveen en dorpshuis).

3.4 Doorontwikkeling leidraad dorpszorgvisies

De (door)ontwikkelde leidraad is onder de aandacht gebracht bij leden en er is een bijeenkomst georganiseerd voor de zomer over de leidraad dorpszorgvisies in combinatie met podcast opname. Een keer met een aantal koploper-dorpen en een keer breed. Een drietal dorpen heeft zich aangemeld om met het traject leidraad aan de slag te gaan (waarvan een zich later heeft afgemeld).

In het najaar is een start gemaakt met het begeleiden van Nieuw-Balinge en Peelo bij het organiseren van (nieuwe) zorgzame activiteiten. De aftrap vond in september plaats. Daarin is aanpak en inspiratie gedeeld over het opzetten van je eigen dorpszorgvisie.

3.5 Inclusiviteit (Sociale Agenda): laaggeletterdheid en armoede & dementie

3.5.1 Laaggeletterdheid en armoede

In de periode september tot en met november heeft BOKD diverse dorpen en partners gesproken die bezig zijn met inclusie. Deze thema's worden in 2023 maandelijks via een speciale Inclusie nieuwsbrief gedeeld met onze achterban. Artikelen worden ook op de website geplaatst. BOKD heeft eind 2022 een poll gehouden waarin zij uitvraag doet naar hoe inclusie leeft in de dorpen. Deze is door een klein aantal dorpen ingevuld.

Daarnaast is BOKD in samenwerking met Solidair Groningen Drenthe bezig een project op te zetten, genaamd Vier Verschillen. Binnen dit projectplan wordt samen met dorpen gewerkt aan een inclusievere dorpsstructuur door middel van toneelspel en een open gesprek. Uitvoering en realisatie wordt beoogd in 2023.

3.5.2 Dementie

Project Samen voor dementievriendelijk Zuidwest Drenthe

- Start van het samenwerksproject;
- Gekoppeld aan Zorgzame dorpen;
- Samenwerking tussen vrijwilligersorganisaties Stichting Odensehuizen, Alzheimer NL, Netwerk Dementie Drenthe, gemeenten, BOKD en welzijnswerk;
- Met twee dorpen aan de slag over het onderwerp 'goed oud worden';
- Twee Odensehuisfuncties ontwikkeld binnen twee dorpshuizen;
- Opening van de Odensehuizen waarvoor ruim 80 mensen belangstelling hadden. Geopend door gedeputeerde Hans Kuipers;
- Kennisdeling staat centraal over de thema's goed oud worden, inclusiviteit en dementievriendelijkheid.

3.6 Specifieke bijdrage aan thema's Sociale Agenda

Inclusie: in samenwerking met Solidair Groningen Drenthe is het projectplan Vier Verschillen over inclusie in de Drentse dorpen uitgewerkt. Het projectplan is gedeeld met de provincie Drenthe voor financiering.

In een periodiek overleg binnen de ABC structuur (afstemming BOKD en CMO STAMM) vinden diverse gesprekken plaats over nieuwe ontwikkelingen en afstemming van werkzaamheden tussen BOKD en CMO STAMM in relatie tot de Sociale Agenda. De grote ABC overleggen gaan over inhoudelijke zaken en de kleine overleggen gaan meer over strategische afstemming. Je kunt hierbij denken aan het meer zichtbaar maken van resultaten van projecten die in gezamenlijkheid worden uitgevoerd, inspelen op ontwikkelingen en trends en strategisch overleg met betrekking tot lobby naar de politiek om de Sociale Agenda te continueren in de komende collegeperiode.

4. Elk dorp een dak

Ambities BOKD

Elk dorp heeft recht op een eigen dak, een huis van het dorp dat als ontmoetingsplek fungeert, dat huisvesting biedt aan maatschappelijke voorzieningen en waar plaats is voor het verenigingsleven. In steeds meer dorpen is dat het dorpshuis of een multifunctionele accommodatie.

BOKD zet zich in voor kwaliteitsverbetering en functieverbreiding van de dorpshuizen. Zij maakt zich sterk voor multifunctionele dorpshuizen die laagdrempelig en toegankelijk zijn voor verschillende doelgroepen, duurzaam en financieel gezond zijn.

Resultaten

4.1 Informeren en ondersteunen van dorpshuizen

In 2022 heeft BOKD verschillende vragen gekregen van dorps- en buurthuizen. We zouden het bijna vergeten, maar in de maand januari hadden de dorps- en buurthuizen zich nog te houden aan de afgekondigde coronamaatregelen. Dat riep bij dorpshuizen vragen op hoe daarmee om te gaan. Verreweg de meeste vragen gingen over energievraagstukken en dat liep uiteen van de vraag om technisch advies bij het verduurzamen van hun accommodatie, het helpen zoeken naar financiering van de plannen, het bieden van ondersteuning bij het terugvragen van de energiebelasting tot het bieden van een luisterend oor vanwege de energiestress als gevolg van de explosief gestegen energielasten. BOKD kreeg van een drietal dorpshuizen te horen dat zij door de belastingdienst plotseling werden aangemerkt als B.T.W.-plichtige organisaties. En dat terwijl veel dorps- en buurthuizen in de regel onder de kantinevrijstelling vallen. Met dank aan een B.T.W. specialist hebben de dorpshuizen met succes bezwaar kunnen aantekenen. De overige vragen liepen uiteen van informatie over wet- en regelgeving drank- en horecawet, bedrijfsveiligheid, VOG, enzovoort.

4.2 Fondsenwerving

Dorpsbelangenorganisaties en dorpshuizen hebben vaak meer plannen dan geld. Om die reden heeft BOKD een stappenplan fondsenwerving opgesteld dat als leidraad kan worden gebruikt bij het aanvragen van fondsen. Daarnaast is er een checklist fondsen opgesteld met daarin een overzicht van fondsen waar Dorpsbelangenorganisaties en dorpshuizen terecht kunnen met hun plannen. Maar fondsen verleggen hun aandacht of er verschijnen nieuwe fondsen op het toneel. Deze informatie is verwerkt in de update en opnieuw onder de aandacht gebracht via onze [website](#) en de nieuwsbrief.

BOKD is in 2022 van start gegaan met een maandelijks spreekuur fondsenwerving voor buurt- en dorpshuizen. Het spreekuur was elke derde woensdagmiddag van de maand van 14.00 tot 16.00 uur. Hiervan is door de leden goed gebruik gemaakt.

4.3 Opstart Drentse verkiezing dorps huis van het jaar 2023

BOKD heeft voorbereidingen getroffen voor de organisatie van de vierde editie van de verkiezing Dorps huis van het jaar. Een werkgroep heeft een drietal thema's vastgesteld: functieverbreiding dorps huizen, duurzaamheid en maatschappelijke betrokkenheid. Deze thema's zijn actueel bij de Drentse dorps- en buurthuizen en passen binnen ambities van provincie Drenthe. RTV Drenthe heeft opnieuw haar medewerking toegezegd door zendtijd ter beschikking te stellen. Er is een projectplan opgesteld en een tijdsplan vastgesteld. BOKD is nog in gesprek met overheden (provincie en Drentse gemeenten) om de plannen ook financieel mogelijk te maken.

4.4 Dorps huizenoverleg per gemeente

Elkaar treffen en van elkaar horen hoe het gaat. Vaak horen we dat dorps huizen het belangrijk vinden elkaar te ontmoeten. Vanuit dat oogpunt organiseerden we het gemeentelijk buurt- en dorps huizenoverleg welke ondertussen met zes gemeenten heeft plaatsgevonden, in 2023 zullen de overleggen plaatsvinden met de overige gemeenten.

4.5 Functieverbreiding Dorps huizen (2022-2023)

- Functieverbreiding is een groot thema binnen BOKD, voor zowel dorps- en buurthuizen als vanuit gemeenten en provincie;
- Hoe creëer je een dak van het dorp waaronder functies beschikbaar zijn die goed aansluiten bij de behoeften van het dorp;
- Een kans voor 16 dorps huizen om te gaan experimenteren;
- 2022 was het bezegelingsjaar;
- Infographic met tussentijdse resultaten;
- Slotbijeenkomst gepland in januari 2023 om alle uitkomsten met elkaar te delen;
- In het najaar van 2022 een vierdelige serie in samenwerking met RTV Drenthe georganiseerd over 'Hoe toekomstbestendig het dorps huis is'.

4.6 Kwaliteitsverbetering dorpshuizen

De uitkomst van dit onderdeel is een andere dan was voorzien, gedwongen door de actualiteit.

Het uitbreken van de oorlog in de Oekraïne heeft tot gevolg gehad dat de prijzen voor energie enorm zijn gestegen. Dat heeft bij een aanzienlijk deel van de dorps- en buurthuizen geleid tot energiestress. Reden voor BOKD en het platform dorpshuizen.nl om een landelijke enquête uit te zetten om het probleem in kaart te brengen.

Van de 500 reacties op de landelijke enquête waren er 80 afkomstig uit Drenthe. Daarin gaf 59 procent van de dorps- en buurthuizen aan dat zij verwachten in financiële problemen te komen. Ruim de helft van de huizen werd geconfronteerd met een verdubbeling van de vaste lasten en een kleine 20 procent zag de kosten zelfs verdrievoudigen. De uitkomsten van de enquête zijn door de Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen (LVKK) gepresenteerd aan het Ministerie van Financiën.

Mede op basis van die gegevens zijn er structureel [extra middelen beschikbaar gesteld](#) aan gemeenten en provincies om publieke en maatschappelijke voorzieningen te compenseren voor de gestegen energielasten.

Vitaliteitsscan

In het voorjaar van 2022 is een Vitaliteitsscan uitgevoerd bij de Maasstee in de wijk Pittelo-Assen. Het bestuur van het buurthuis is vernieuwd. Men was benieuwd waarvoor hen winstpunten te behalen zijn: activiteiten, gebouw en aanpak (bestuur in samenwerking met beheerder(s)). De vitaliteitsscan heeft hen daarop antwoorden gegeven. De vitaliteitsscan is met het bestuur opgesteld en doorgesproken. Aan de scan zijn zogenaamde korte termijn acties en langere termijn acties gekoppeld.

Vitaliteitsscan in najaar 2022 gaat van start bij Wijk- en Dienstencentrum Noorderbreedte in Klazienaveen. Zij zijn ook benieuwd waarin zij kunnen verbeteren of verstevigen. Zij leveren op voorhand informatie aan op basis (antwoorden op vragenlijst) waarvan het gesprek wordt gevoerd. Afhankelijk van kwaliteit van informatie wordt een inschatting van de snelheid gemaakt waarmee een vitaliteitsscan kan worden gemaakt. Eind januari 2023 zal deze klaar zijn en kan vervolgens besproken worden.

5. Klaar voor de toekomst

Ambities BOKD

Het platteland verandert. De veranderingen zijn merkbaar in ontwikkelingen in leefstijlen en in de samenstelling van de bevolking, in andere rollen van overheden en organisaties, in ruimtelijke opgaves zoals de energietransitie en klimaatadaptatie en in ontwikkelingen naar meer behoefte aan regie en eigenaarschap rond de leefbaarheid. Dorpsbelangenorganisaties veranderen mee met deze ontwikkelingen. De een wat sneller dan de ander en allemaal op hun eigen manier. Er ontstaan nieuwe vormen van bewonersinitiatief, oude organisaties ontwikkelen zich door. Dit vraagt om inzicht in de rollen als inwoner, als dorp en als dorpsbelangenorganisatie.

Een gedragen, integrale dorpsvisie is een belangrijke leidraad voor de toekomstige ontwikkeling en vitaliteit van het dorp. Zowel inhoudelijk als voor het interactieve proces tussen dorpsbewoners is een dorpsvisie van onschatbare waarde. Gemeenschappelijke belangen en ook de tweespalt en/of interne spanningen bij tegengestelde belangen worden zichtbaar en bespreekbaar. Bij het werken aan dorpsvisies komen alle dimensies van leefbaarheid in samenhang aan de orde en vormen zo input voor onder andere de omgevingsvisies en -plannen. Dorpsvisies kunnen ook de basis en/of het vertrekpunt vormen voor de oprichting van dorpscoöperaties of zorgcoöperaties, voor het vormgeven aan actief burgerschap en het ontwikkelen van (nieuwe) rollen van de dorpsorganisatie.

Resultaten

5.1 Versterken werk dorpsbelangenorganisaties

Algemeen

Concreet wordt er ondersteuning geboden aan twaalf dorpen in vijf gemeenten

- Noordenveld: Peize en Veenhuizen;
- Borger-Odoorn: Valthe, Valthermond, 2^e Exloërmond, Nieuw-Buinen;
- Aa en Hunze: Anloo en Schoonloo;
- Tynaarlo: Yde de Punt;
- Emmen: Klazienaveen, Zandpol en Erica.

Hierbij bieden we twee 'typen' ondersteuning:

- Advies bij opzet van projecten/ activiteiten en dorpsplannen/visies (8 dorpen)
- Organisatieontwikkeling (4 dorpen)

Daarnaast hebben we ondersteuning geboden aan dorpen bij aanvragen voor de Provinciale Regeling Bewonersinitiatieven, te weten Valthe, Dorpenzorg (Weerdinge, Roswinkel, Nieuw-Weerdinge, Emmer-Compascuum en Emmer-Erfscheindenveen) en Hoogersmilde.

Indirect

Is er bijgedragen aan de formulering van de nieuwe ronde voor Leader projecten gericht op onder andere Dorpsinitiatieven.

Start ontwikkeling bewonersvisie Veenhuizen

Na de presentatie van het dorpsbelevingsonderzoek door Van Hall Larenstein wat mogelijk gemaakt is via BOKD in januari is Bewonersbelangen Veenhuizen van start gegaan met het schrijven van de bewonersvisie. Hierbij is procesbegeleiding geboden vanuit BOKD.

5.2 Sociale Agenda Leefbaarheid

Dit thema omvat een tweetal componenten conform het programma van eisen:

5.2.1 Experimenten democratische vernieuwing

We hebben een tweetal experimenten begeleid.

1. Gemeente Hoogeveen en dorpsorganisaties uit Hollandscheveld, Noordscheschut, Nieuwlande en Elim. Doel samenwerking gemeente en dorpen bij de uitwerking van de Landschapsvisie voor veengebied Het Hollandscheveld. Dit is aangezwengeld door gesprekken met de wethouders en dorpsorganisaties over de publicatie Goed voor elkaar van de Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen;
2. Vitale dorpen in samenwerking met de regiodeal (Aa en Hunze, Coevorden, Emmen, Borger-Odoorn en Hardenberg (Overijssel)), geïnspireerd op de Vijf Sterren methode.
In vier dorpen projecten opgestart: Grolloo (Omzien naar elkaar, domotica), Oranjedorp/ Nieuw-Dordrecht (zorgbehoefte), Buinerveen/ Nieuw-Buinen West (Vijf Sterren met Optrommelen) en Nieuwlande (verenigingsleven en ontmoeting)
Tweede serie van vier dorpen is voorbereid in 2022, uitvoering vindt plaats in 2023.

5.2.2 Duurzame bewonerscollectieven en initiatieven

Het creëren van een goed klimaat voor lokale bewonersinitiatieven voor bijdragen aan lokale voorzieningen.

Zie voor toelichting op het resultaat de punten 5.1 en 5.2.1.

Daarnaast was BOKD mede-organisator van Drenthe Initiatiefrijck in november 2022 en heeft op deze dag drie van de vijf workshops georganiseerd. Een en ander in nauwe samenwerking met CMO STAMM.

6. Vrije ruimte

Door wederom de energiecrisis en gevolgen van Corona is vanuit de Vereniging Drentse Gemeenten (VDG) een werkgroep ontstaan, bestaande uit ambtenaren en een vertegenwoordiging vanuit de BOKD. Belangrijkste onderwerp was op welke wijze dorpshuizen ondersteund kunnen worden met betrekking tot zowel de gevolgen van Corona als de energiecrisis.

We werken samen met

Acrium Veiligheid, Biblionet, Anton Bardie, Bureau C.F.G./Jos Gerritsen, BlijfKijken, BOEi/Hans van den Broek, Buurkracht, Buurtwerk Nederland, CMO STAMM, Consumentenplatform OV, Cosis, Drentse Kei, Dorpenoverleg Midden-Drenthe, Dorpenoverleg Westerveld, Dorpshuizenoverleg Midden-Drenthe, Drentse gemeenten, Een tegen Eenzaamheid, Energiewerkplaats Drenthe, Erfdelen, Erfgoed Drenthe, Fonds Sluyterman van Loo, GBOT, Hanzehogeschool, Het Drentse Landschap, Hogeschool Van Hall Larenstein, Invent, Humanitas, Jeugdfonds Sport en Cultuur Drenthe, Johannes Adviesbureau, Kansfonds, Klimaatroute, KNHM, Kunst & Cultuur Drenthe, Landschapsbeheer Drenthe, Libau, LSA Bewoners, Ministerie van EZK, Natuur en Milieufederatie, Nederland Zorgt Voor Elkaar, Optrommelen, Oranje Fonds, provinciale zusterorganisaties, provincie Drenthe, Recreatieschap Drenthe, RTV Drenthe, RUG, SocialeHygiëneNoordNederland, Solidair Groningen-Drenthe, Sport Drenthe, Staatsbosbeheer, Stichting DBF, Stichting Drents Monument, SVH, Trendbureau Drenthe, VSBfonds, WUR, Welzijnswerk in diverse gemeenten, WiesWies, Zorgbelang Drenthe, Zorgplein Noord

En speciale dank aan het team vrijwilligers dat de Knapzakroutes actueel houdt

Actieve netwerken BOKD

Burgerkracht in Drenthe, Dorpscontactambtenaren, Landelijk platform Dorpshuizenoverleg.nl, Kans voor de Veenkoloniën, Kennisnetwerk Krimp Noord-Nederland, Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen, Netwerk Duurzame Dorpen, Overlegorgaan Nationaal Park Drentsche Aa